

Motion till riksdagen 2017/18:1507

av **Margareta Larsson (-)**

Ett ökat skydd för barn mot elchockbehandlingar (ECT)

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riva upp Socialstyrelsens riktlinjer gällande barn och behandling med ECT och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Enligt OECD har Sverige idag en av världens högsta konsumtion av antidepressiva mediciner vilket utgörs av 11,5 % av befolkningen. Det är 60 % mer än i Tyskland och 40% mer än i Norge. Sammanfattningsvis har det skett en fördubbling på 10 år vilket är oroande, särskilt som fenomenet fortsätter att öka. I denna allvarliga situation har samtidigt Socialstyrelsen utfärdat nya riktlinjer för barn och ungdomar med ECT-behandling (elchocksterapi), en metod som väcker brutala associationer och som vidare inte kunnat bevisas bota depression; däremot är behandlingen känd för sina biverkningar av bland annat kroniska minnesförluster vilket även programmet Uppdrag granskning tidigare tagit upp. Att Socialstyrelsen nu gett riktlinjer för att även behandla barn och ungdomar är oroväckande. Riktlinjerna går på tvärs med andra jämförbara länder som Danmark, Tyskland, Kanada och Finland. ECT-behandling är en väldigt omstridd behandling som uppmärksammats för sina skadliga verkningar på hjärnan.

Om man nu ska använda ordet kuriosa i samband med elchocksbehandlingar har det ett långt historiskt förflutet som ursprungligen började som ett sätt att skrämma ut "djävlar" ur patienten. I Leonard Roy Franks klassiska bok *History of Shock Treatment* kan man läsa följande: "På 1500-talet trodde vidskepliga abessinerna (etioperna) att den elektriska kattfisken var bra för att driva ut djävlar med ur den mänskliga kroppen, och att det plågade andar såväl som människor."

Ugo Cerletti (1877–1963), professor i psykiatri vid Roms universitet, är dock mannen bakom den moderna elchocksbehandlingen som han upptäckte av en slump. Det skedde på ett slakthus i Rom 1938 och han började så gott som omedelbart använda den inom psykiatrin. Att elchocka grisar var en metod att bedöva och dämpa djuren så

att de kunde slaktas utan uppståndelse och skriande, vilket onekligen leder tanken till en form av lobotomi.

Elchockerna upptäcktes senare under Europas fascistiska era där kraft och dominans hyllades. Italien och Tyskland skulle få en framträdande roll i elchockernas upptäcktsperiod. Även till Sverige kom den från Tyskland och under första världskriget användes elchocker av tyska psykiatriker för att behandla krigströtta soldater. Psykiatriker inom amerikanska marinen gav dessutom elchockerna i mycket intensiva serier, något som senare kallats för ”förintelseelchock” eftersom det utplånade personligheten. Under 1900-talet trodde man att elchocker kunde bota schizofreni utifrån reflektionen att epileptiker aldrig uppvisade schizofreni. Med tankesättet att med ont skulle ont fördrivas utsatte man därmed dem som diagnosticerats med schizofreni med konvulsioner likt ett epileptiskt anfall. Behandlingen uppvisades inte ge önskvärt resultat.

Hur hjärnan ser ut efter en serie chocker är ingen behaglig syn. Olika mekaniska hjälpmedel, kliniska studier, obduktioner på människor såväl som på djur ger ett överflödigt bevis på faran med ECT. Tanken på att träffas av blixten är för de flesta (hoppas jag) en skrämmande tanke. Förmodligen är det då inte särskilt konstigt, då människan sedan första gången hon utsattes för blixten, vetat om att elektricitet i stora mängder inte är hälsosamt.

De argument som förs fram som försvar för behandlingen tycks mena att det idag görs på ett ansvarsfullt och smärtfritt sätt. Oavsett detta bör beaktas att elektriciteten är densamma, oavsett om den gavs i det förgångna eller idag. Elbehandling innebär nämligen att man skickar 70 till 460 volt – upp till 760 volt har noterats – med relativt hög strömstyrka genom en apparat. Inte bara en gång, utan ofta, minst sex gånger i kort följd. Att minnesförlust efter behandlingen skulle vara minimal, vilket även förs fram av förespråkare, är inte heller helt sant. Många av offren hävdar tvärtom att minnesförlusten är maximal och permanent.

Det är mycket olyckligt enligt min mening att Sverige nu väljer en väg att tillåta elchocker och den stora mängd antidepressiva droger till barn och unga som av olika skäl mår dåligt och är olyckliga. Jag ser mer att dessa skulle behöva omsorg, samtalskontakter och en adekvat medicinsk hälsoundersökning för att fastställa andra brister i kroppen. Det är dags att börja lämna den förlegade bilden av att psykisk ohälsa är en felkonstruktion i hjärnan, för den mer moderna förståelsen att det istället kan handla om symptom på en livssituation med tillhörande känslor och självbild. Sverige bör därför leva upp till barnkonventionen och vara extra mån om att inte utsätta barn och ungdomar för medicinska experiment som ECT-behandlingar.

Margareta Larsson (-)